

~ İSİMLER ~

Edat cümleden çıkınca anlam değişir.

Verilişine göre : Özel Ad, Cins Ad

Oluşuna göre : Somut Ad, Soyut Ad

Nizeliğine göre : Tekil Ad, Çoğul Ad, Topluluk Adı

Adlarda küçültme : -cik, -cek, -ceğiz, -ciğim

- ! Bazen kalın ad olur : bademcik, arpacık, maymuncuk
- ! Küçültme eki adlarla da olur : şuncoğuzun etine, budune?

Belirten → Tamlayan
Belirtilen → Tamlanan

Takısız ad tam : Tamlayana deniden getir.

ipek mendil } neyden yapılmış?
↳ ipekten

Sıfat + Takısız ad tamlaması

→ tamlamaya yönelik

Takısız ad. tam şekli. birleşik sözcükler → tahtakale

isim + sözcük
takısız ad
(yün kazak)

sıfat + sözcük
sıfat tam.
(maul kazak)

Sıfat + belirtisiz ad taml.

→ tamlamaya ait

Tamlayan + sıfat + tamlanan

tamlanana
ait

} belirtili ad
tamlamasında

! Bu ev şu yaşlı adamdır,
adamın evi → **tamlanan
düşmüş**

Tamlanan eki düşebilir. → Sizin ev kiralık mı?
Ev-iniz

Ya tamlayan } kendi
" tamlanan } içinde
" her ikisi de } tamlanmıştır. } Zincirleme ad
tamlaması

Zincirleme ad taml. tamlayan eki düşebilir.

! İstanbul Üniversitesi (nin) Tıp Fakültesi

FIİL (EYLEM)

! Sözcük -mak, -mek ekıyla kullanırsa → **fiilimsi**

İş (kalış) fiili → Nesne alır : Geçişli
↳ Neği, kimi sorusuna cevap verir.

Oluş fiilleri → Kendüğünden oluşur. Özne etkisi yok
Zaman anlamı vardır.
Nesne almaz → Geçişsiz
↳ neği, kimi sorusuna cevap vermez.

Durum fiilleri → Öznenin içinde bulunduğu durum
Özne etkisi var.
Nesne almaz. → Geçişsiz.

Çekimli fiil : Fiilin kip ve şahıs işlemlerinde edilmiş eki.
Eylem kim tarafından ne zaman yapıldı? Şunu bildirir.

Kolay gelsin → **kolay gelsün** → zaman kayması !

Fiilde Çatı → isim cümlesinde oranmaz.

↳ **nesne** : geçişli, geçişsiz, oldurgan, ettirgen
↳ **özne** : etken, edilgen, dönüşlü, işteş

Geçişli fiil : Nesne alabilir. Neği, kimi, ne? (✓)

Geçişsiz fiil : Nesne alamaz. Neği, kimi, ne? (X)

! **Bazıları hem geçişsiz hem geçişli olabilir.**

• Eve kadar koştum. 400 metreyi koştum.

Oldurgan fiil : "riti, dir" geçişsizi geçişli yapar.

Ettirgen fiil : "riti, dir" nesne almaya gelir.
geçişlilik derecesi artırılır.
başkasına yaptırma anlamı var.

! **Ettirgende iş çoğunlukla aracı kişi tarafından yapılır.**

Etken fiil : Gerçek zane tarafından bizzat gerçekleştirilir.
↳ gizli özne varsa da yüklem etken olur.

Edilgen fiil : Eylemi yapan belli değil. lın → ekleriyle yapılır.
Özne : Gerçek değil sözde

! **Etken çatılı cümlede nesne görevindeki sözcük edilgen hale getirildiğinde özne olur.**
o/ Kitaptaki yanlışları düzeltti
Kitaptaki yanlışlar düzeltildi.

! **... tarafından → örtülü özne**
↳ Sözde özne sayılır.

Dönüşlü fiil : Fiil "lın" ekleri alır, eylemi yapan bellidir.
Nesne görevinde de ← Özne işi yapar ve etkilenir.

Fadimeodayı süslendi → Etken, Gerçek özne

Ödo süslendi. → Sözde Özne, Edilgen

Fadime süslendi. → Dönüşlü Özne, Dönüşlü

İşteş çabılı fiil : "-ş" eki, karşılıklı / birliktelik anlamı
dövüş-, selamlaş-, alış-, tartış-, haberleş-, alış-, oros-,
görüş-, buluş-, yazış-, anlaş-, bağış- → **karşılıklı**
uçuş-, ağlaş-, kaçış-, çıkış-, bekleş-, koşuş-, doluş-, kopuş- → **birlikte**

Bir öznenin gizli olması gerçek olmadığı anl. gelmez.

Kalıplaşmış işteş fiil : barışmak, savaşmak, güreşmek,
dertleşmek, sözleşmek, çalışmak → (-ış/-iş/-işle-)
! nesne çabılıdır. özne de olabilir.

EK FIİL → **li/mek fiili** → Olumsuz : Değil

Sıfatlar tek başına kullanırsa adlaşmış sıfat olur! → isim

hangi zam. çekiml → EK eylemin ... zamanı

Ek fiilin görülen geçmiş zamanı

Ek fiilin duyulan geçmiş zamanı

Ek fiilin gerkt

Ek fiilin geniş zamanı

Basit zamanlı fiil → Tek kip eki

Birleşik zamanlı fiil → Çift kip eki

Hikaye birleşik zamanlı fiil

Rivayet birleşik zamanlı fiil

Şort birleşik zamanlı fiil

EDEBİ SANATLAR

~ (MECAZ KAZANDIRMA YOLLARI) ~

→ İstiare = Eşretileme

↳ Benzetilen : Açık İstiare
Benzeyen : Kapalı İstiare

! Kişileştirme varsa → Kapalı İstiare

Kapalı İstiarede benzetilenin özelliği verilir.

→ Kinaye → Gerçek + Mecaz anlam var. Kastedilen mecaz anlamdır.

↳ Genelde atasözleri

→ Mecaz-ı Mürsel = Ad Aktarması = Düz Değişmece

↳ Benzerlik ilgisi yok.

Anlata bu olaya ses çıkarmadı.
Sobayı yak. ayağını çıkar.

↳ İç-dış, parça-bütün, neden-sonuç, sanatçı-yapıt, yön-ülke,
yer-bölge, toplum-birey

→ Teuriye → Gerçek + Gerçek anlam var. Uzak anlam kastedilir.

Baki kalan bu kubbede hoş bir seda imiş.

↳ Şairin kendisi, ebedi

→ Teşhis (Kişileştirme)

İntak (Konuşturma, Nutuk) → Fabl
nutuk

! Her intaktta teşhis vardır,
! Her teşhiste intak yoktur!

→ Tecahül-i Arif (Bilmezden Gelme)

Şakaklarımın kar mı yağdı ne var?

↳ İstifham (soru sorma), İstiare, Tecahül-i Arif

→ Toriz (İğneleme, Dokundurma)

O çok ustudur → Sorumsuz çocuk

→ Tezat (Zıtlık - Karşıtlık)

Bir cümlede iki karşıt kelimenin olması tezat değildir,
bunlar iki zıt fikirde birleşmelidir.

→ Mübaloğa (Abartma)

→ Tenasüp (Uygunluk)

Anlamca aralarında ilişki var

→ Hüsn-i Talil (Güzel Sebebe Bağlama)

→ Telmih (Hatırlatma)

→ Cinas → Şiirde zenginliği aynı anlamları farklı.

→ Nida (Seslenme)

↳ ay, ey, hay, ah!

→ İstifham (Soru Sorma)

→ Tekrir → Tekrar

→ Tedric (Derecelendirme)

İki asker kule, kule, hançer hançere savaştı.

→ Aliterasyon → Sessiz harf tekrarı

→ Leff ü Neşr (Sıralı Açıklama)

Bir dizide birkaç kauramdan bahsedip diğer
dizide bu kauramları açıklamak.

→ Seci → Düz yazıdaki kafiye.

→ Tedrit (Beklenmezlik)

Dışın mı ağrıyor, çek kurtul!

→ Akrostiş

→ İrsal-i Mesel (Atasözü Kullanma)

~ ANLATIM BOZUKLUKLARI ~

- Anlamsal Yönden → Bağdaşıklık

• Gereksiz Sözcük Kullanımı : Duruluk Yok.

Bunaya göre dökmek hesinlikle yasaktır.

Hemen derhal sınıfa gir.

Duruluğu Bozan Elementler :

• Cümlede anlamsal kelime olmayan sözcükler kullanılması

• Eş anlamlı sözcüklerin aynı cümlede kullanılması.

• "Etmek, olmak" yardımcı fiillerin gereksiz kullanımı.

→ Arz : isteginde bulunmak → isteyenler başvuru yaptın → başvurdun

kapı ettiğim
kullanmadım
umut ediyorum
umuyordum
hasta oldu x
hastalandı ✓

• Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması

• siy yumurtadan hoşlanır. (çığ)

• Anlam Belirsizliği

Sözcüğün uygun yerde kullanılmaması → genelde sıfat-zamir

Birçok işçi şirketlere iş yerlerinde çalıştırılıyor. (Açıklık yok)

Karşılaşmaların yanlış kullanılması

Ağabeyim futbolu benden çok sever.

Zamirlerin eksik ya da yanlış kullanılması. → genelde tanımlama

Bana yapıtlarını unutabilir miyim? (soru sorulmuş ?)

Nakilama işaretlerinin eksik ya da yanlış kullanımı

Oku babon gibi caki kalma.

Anlamca gelişen sözcüklerin bir arada kullanılması.

Hiç kuşku yok ki en çok önemini özlemiştir.

• Deyim ve Atasözü Yanlışları

gözünde tutmek ✓ burnunda tutmek x

→ ÖGELER! AYIPLAR!

~ Yapısal Yönden (Dil Bilgisi) → Bağdaşıklık

• Özne Eksikliği

Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve başka düzeltilecek.

• Yüklem Eksikliği

Basketbolu az, futbolu ise hiç sevmem.

• Özne - Yüklem Uyumsuzluğu

TEKİLLİK - ÇOĞULLUK → Özne insan : yüklem tekil + çoğul
Özne insan dışı : yüklem tekil

• Kişileştirme yapılırsa : yüklem tekil + çoğul

Çiçekler gülerek karşıyor / karşıyorlar baharın gelişini

herkes...

OLUMLULUK - OLUMSUZLUK → Özne olumlu belg. zamir : yüklem olumlu tekil
hiç kimse - Özne olumsuz belg. zamir : yüklem olumsuz tekil

• Ne...ne de... → yüklem olumlu anlam olumsuz

• Hiç YÖNÜNDEKİ UYGUNLUK

Ben ... edindim, Biz ... gatacağız, siz ... okuyun.

• Nesne Eksikliği

1. yorgun geçirdi. 2. yorgun geçirdi den sonra, başka, birleşik cümlede

Çocuklarına çok iyi bakar, sözleri gibi korurdu.

• Dolaylı Tümeleç Eksikliği

Çocukları sevmeli, hastalarıyla yaklaşmalıyız.

• Edat Tümeleç Eksikliği → ne ile, kim ile

Beni sevdiğini söylüyor ama hiç ilgilenmiyor.
benimle

• Zarf Tümeleç Eksikliği ^{hiçbir zaman}
Her zaman bizim için yaşadı, kendini düşünmedi

• Sözcük yapısındaki yanlışlık → **Akıcılığa ayıklık**
Söylediğinden dolayı bu adamdan hoşlanmadım. (hoşlanmadım)

• Ek eylem eksikliği ^{3d1}
Bu başarılı çocuk çok akıllı ve yaratmaz değildi.

• Eylemsi Yanlışları - Sınava -
Bana duyulan sevgi ve anlayışı hiçbir yerde görmedim.
göstertilen

• **tokması**
Kıyafet ve aksam giymesi gerekiyor. ^{çökmüşünü}
Sanat toplumların yükselişini ve çökmesini gösteren araçtır.
Çocukların eve geldiğiyle evden gitmesi bir oldu.
gelmesiyle

Final maçında kimlerin oynayıp oynamamasına karar verilecek.
oynanmayacağına

• Çoğu uyumsuzluğu - Sınava - ^{yüklem}
Hoşlanmamak için bol su yıkayıp yenmeli.
Sözlerime kulak verilirse bu hatayı tekrar yapmazsınız.
bu hatayı tekrar yapılmaz.

• Tanımlama Yanlışları

Hepsi ^{karınları aç, üstleri başları perişandı.}
Okulumuzda kültürel ve sanat etkinlikleri yapılabilir.
etkinlikler